

Indholdsfortegnelse for bilag

1 Godkendelse af referat	2
Bilag 1: Referat 190918.....	2
2 Ny dagtilbudslov: Realisering af den pædagogiske læreplan (OKJ).....	4
Bilag 1: Beslutningsmemo til rådmandsmøde vedr pæd læreplan.....	4
Bilag 2: Bilag A - Skabelon til den pædagogiske læreplan.....	8
3 Orientering om status og proces på opgaver til Børn og Unge fra budgetforlig 2018 - 2021 (HP).....	24
Bilag 1: Beslutningsmemo Opgaver til Børn og Unge i budgetforlig 2018 - RMM 181003.....	24
Bilag 2: Status på opgaver til Børn og Unge i budget 2018 - september 2018 ..	26
4 Forberedelse af møde i udvalget (HvB)	34
5 Evt.....	34
6 (Lukket).....	34
7 (Lukket).....	34

Bilagsforside

Dokument Titel: Referat 190918

Dagsordens titel Godkendelse af referat

Dagsordenspunkt nr 1

Referat

MBU - Rådmandsmøde

Dato: 19. september 2018
Tid: 09:15 - 11:30
Sted: G2, lokale 1128
Deltagere: Hans van Binsbergen (HvB)
Ole Kiil Jacobsen (OKJ)
Søren Aakjær (SAO)
Helle Bach Lauridsen (HBL)
Hardy Pedersen (HP)
Thomas Medom (TM)
Mia Brix Jensen (referent)

Bemærk: Afbud fra Henning Mols. Henrik Vinther Olesen deltog i stedet.

1 Godkendelse af referat

Referatet blev godkendt.

2 Forberedelse af møde i Børn og Unge-udvalget (HvB)

HvB gennemgik dagsordenen:

- Først har udvalget en temadrøftelse om tidlig indsats.
- Dernæst får udvalget præsenteret høringssvarene. Stine Fiedler deltager.
- HP og Birgit Møller præsenterer de spørgsmål, der er fremsendt i forbindelse med budget.
- HP vil orientere om drøftelse af børn pr. voksne. (Slide sendes ud nu.)

TM tog orienteringen til efterretning.

3 Evt.

-

Bilagsforside

Dokument Titel: Beslutningsmemo til rådmandsmøde vedr
pæd læreplan

Dagsordens titel Ny dagtilbudslov: Realisering af den
pædagogiske læreplan (OKJ)

Dagsordenspunkt nr 2

Emne: **Dagtilbudslov: Realisering af den styrkede pædagogiske læreplan i Aarhus Kommune**

28. september 2018
Side 1 af 3

Til: Rådmanden

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Forvaltningschef Ole Kiil har sat punktet på dagsordenen med henblik på en drøftelse af realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan i dagtilbuddene i Aarhus Kommune, nærmere bestemt en tids- og procesplan og en skabelon til udarbejdelse af læreplanen.

BØRN OG UNGE
Pædagogisk Afdeling
Aarhus Kommune

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Følgende indstilles til drøftelse og rådmandens beslutning:

- At tids- og procesplanen til realisering af den styrkede pædagogiske læreplan anbefales som proces til dagtilbuddene
- At dagtilbuddene bruger den vedlagte skabelon til udarbejdelse af den styrkede pædagogiske læreplan (Bilag A)

Læring og Udvikling
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 41 85 76 67

Direkte e-mail:
risl@aarhus.dk

Baggrund

Dagtilbudslovens ændringer vedrørende den styrkede pædagogiske læreplan trådte i kraft d. 1. juli 2018. Ministeriets har defineret en tidsmæssig ramme for implementeringen, der angiver at: "kommuner og dagtilbud er forpligtede til at have implementeret elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan den 1. juli 2020".

Børne- og Socialministeriet har som led i realiseringen tildelt midler til kompetenceløft med fokus på elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan. Kompetenceløftet afvikles i Aarhus Kommune i en form, hvor det er integreret i forløbene med Stærkere Læringsfællesskaber. Ministeriet udgiver desuden en række materialer til at understøtte processen.

Materialerne fra ministeriets uddyber imidlertid ikke, hvordan processen fra juli 2018 – juli 2020 kan foregå, og der er heller ikke fra ministerielt hold udarbejdet en skabelon for den styrkede pædagogiske læreplan. Til at understøtte realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan i Aarhus Kommunes dagtilbud har Børn og Unge derfor, i et godt og bredt samarbejde med forskellige interessenter, udarbejdet en skabelon til at understøtte realiseringen, og sat det ind i en tidsplan.

Sagsbehandler:
Rikke Slot

Tids- og procesplan

Børn og Unge har udarbejdet overordnet tids- og procesplan som et forslag til, hvordan dagtilbuddene kan arbejde med at implementere elementerne i

den styrkede pædagogiske læreplan, herunder arbejdet med skabelonen, i perioden fra efteråret 2018 og frem til juli 2020.

28. september 2018
Side 2 af 3

Selve processen er inddelt i fire trin samt en gennemgående involvering. Disse trin til realisering af den styrkede pædagogiske læreplan beskrives nærmere i en procesvejledning, der sendes ud til dagtilbuddene.

Processen for realiseringen er tidsmæssigt tilrettelagt, så den spiller sammen med processen for kompetenceløft om den pædagogiske læreplan, der er integreret i de kommende SLF-forløb. Således kan den viden og de erfaringer og øvebaner, som kulturforandringsprocessen Stærkere Læringsfællesskaber giver, bruges aktivt i udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan og i udviklingen af en styrket evalueringskultur i afdelingerne.

Bemærk at vi i tidsplanen lægger op til at dagtilbuddene skal have et første udkast af læreplanen færdig i juli 2019, og at processen evalueres frem mod juli 2020. Vi foreslår den kadence, fordi dagtilbuddene med et første bud på en pædagogisk læreplan klar, kan få tid til at arbejde med øvebaner, med dokumentations- og refleksionspraksis og med en procesevaluering frem mod sommeren 2020.

Periode	Overskrift	Detaljer
Okt. 2018 – jan. 2019	Drøftelse, prioritering og planlægning af proces	Drøftelser af nuværende praksis i ledelsesteam og de enkelte afdelinger og planlægning af proces for dagtilbuddet
Nov. 2018 – feb. 2019	Drøftelse af pædagogisk praksis i dagtilbuddet	Med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag drøfter ledelse og medarbejdere nuværende praksis og særlige fokusområder
Jan 2019 – juli 2019	Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan	Første udkast til den pædagogiske læreplan udarbejdes i dagtilbuddet
Juli 2019 – juli 2020	Evaluering og evt. justering af pædagogisk læreplan	Evaluering af arbejdet med det første udkast af den pædagogiske læreplan.
Løbende	Inddragelse	Inddragelse af dagtilbudsbestyrelse, forældreråd og MED
Juli 2020	Offentliggørelse af evaluering og revideret pædagogisk læreplan	Dagtilbudslederen har ansvaret for at den pædagogiske læreplan og evalueringen offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside

Skabelon til udarbejdelse af den styrkede pædagogiske læreplan: Skabelonen er blevet udarbejdet med afsæt i en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter for DTLÅ, BUPL, FOA, de selvejende dagtilbud og OC'erne. (Se bilag A)

28. september 2018
Side 3 af 3

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune, der tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, strategier mv.

Skabelonen har til formål at hjælpe dagtilbuddene ved at skabe en ramme for udarbejdelsen af den styrkede pædagogiske læreplan. Skabelonen indeholder de elementer, som ministeriet har fremhævet skal indgå og som den pædagogiske læreplan skal tage afsæt i, og den lægger op til drøftelser og refleksion over egen praksis. På den måde skal skabelonen være med til at understøtte udarbejdelsen af en pædagogisk læreplan, der ikke er en aktivitetsplan, men som bliver et redskab, der kan give retning for dagtilbuddets arbejde med at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn.

Arbejdsgruppen anbefaler, at alle dagtilbuddene bruger skabelonen til udarbejdelse af den pædagogiske læreplan, da den er en hjælp til at løse en kompleks opgave. Det vil også give en ensartethed på tværs, samtidig med at skabelonen som ramme giver plads til forskellige processer og udtryk lokalt.

Hensigten er, at der skal opsamles erfaringer med brugen af skabelonen, så den kan videreudvikles, så den bedst muligt understøtter de lokale behov.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

-

4. Videre proces og kommunikation

Materialerne fremsendes til dagtilbudslederne som en del af materialepakken til Læringsdag om den pædagogiske læreplan for dagtilbudsledere og forvaltning, der afholdes d. 9. oktober 2018.

Bilag 2/2

Dokument Titel: **Bilag A - Skabelon til den pædagogiske læreplan**

Dagsordens titel: **Ny dagtilbudslov:
Realisering af den pædagogiske læreplan
(OKJ)**

Dagsordenspunkt nr **2**

Pædagogisk læreplan 2018 skabelon

Dagtilbud: Skriv dagtilbuddets navn.

Dato: Klik for at angive en dato.

Den styrkede pædagogiske læreplan

Indledning

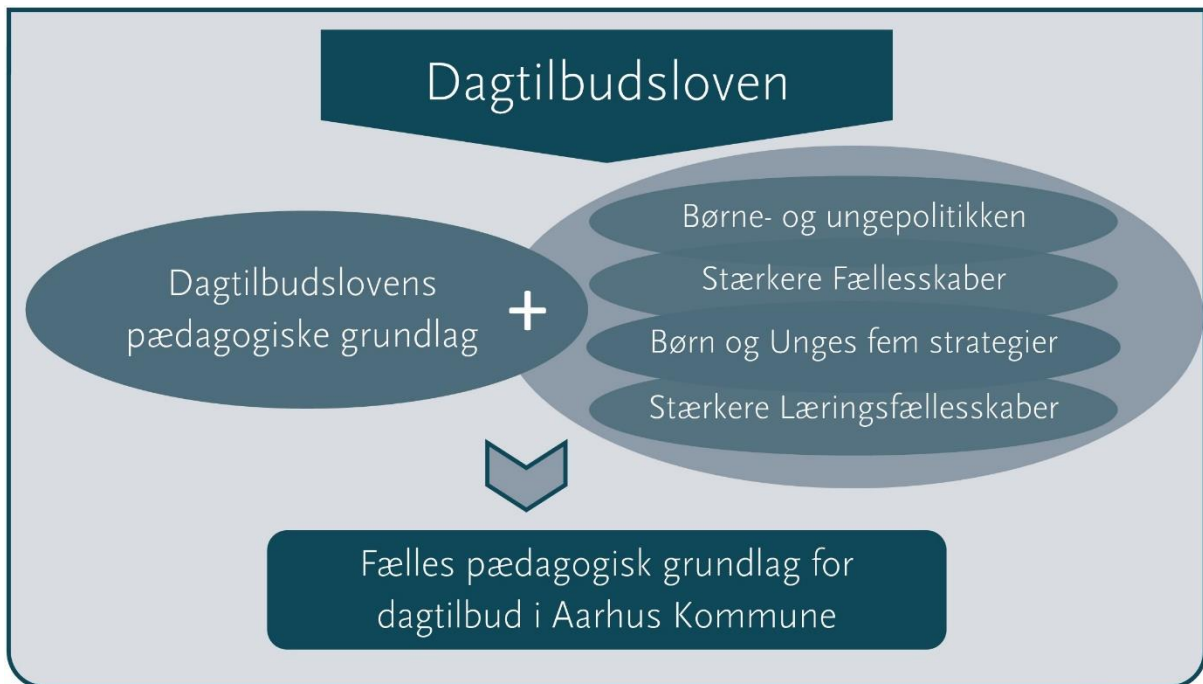
Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan, med afsæt i bestemmelserne i dagtilbudsloven. Denne skabelon til den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet i en arbejdsgruppe bestående af dagtilbudsledere, BUPL, FOA, De selvejende dagtilbud, områdechefer og forvaltningen.

Skabelonen er en hjælp til at indfri de krav, der i lovgivningen stilles til den pædagogiske læreplan, og er det redskab, som dagtilbuddene i Aarhus Kommune bruger til at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Det er afgørende, at den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdes i og tilpasses en lokal kontekst, så den bliver rammen for arbejdet i dagtilbuddet og et pædagogisk redskab, der understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Læreplanen skal samtidig være med til at understøtte sammenhængen i tilbuddene til børnene, de unge og deres familier i lokaldistrikterne.

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Det pædagogiske grundlag, der tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, 0-18-årsperspektivet, strategier mv. Det fælles pædagogiske grundlag kan findes her: [\[link indsættes\]](#)

Ministeriets intention med den pædagogiske læreplan er at:

"... dagtilbuddets pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, herunder sikre at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v."

Ministeriets samlede beskrivelse af rammer for den pædagogiske læreplan er beskrevet i: **"Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold"**, der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud under overskriften "Den styrkede pædagogiske læreplan".

Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Inden skabelonen udfyldes, skal der lokalt i dagtilbuddet tilrettelægges en proces for, hvordan den pædagogiske læreplan udarbejdes, hvem der inddrages hvornår, hvordan der arbejdes med den og

hvordan den evalueres. Til at understøtte den proces har Børn og Unge, Aarhus Kommune udarbejdet en procesvejledning, der kan bruges som ramme for arbejdet. Procesvejledningen findes her: **[indsæt link]**

Selve skabelonen til udarbejdelsen af den styrkede pædagogiske læreplan er bygget op, så der for hvert tema er en rammesættende tekst fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Herefter følger et skrivefelt med en vejledning til, hvad der skal være fokus på og forslag til tre refleksionsspørgsmål, der sammen med tilgængelig data kan være afsæt for drøftelser, dagtilbuddets beskrivelse af temaet og systematisk refleksion og evaluering.

Indholdet er:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg og børnefællesskaber
4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen
5. Læring og de seks læreplanstemaer
6. Børnemiljø
7. Børn i udsatte positioner
8. Forældresamarbejde
9. Inddragelse af lokalsamfundet
10. Sammenhæng med børnehaveklassen
11. Ledelse
12. Pædagogisk personale
13. Dokumentations- og refleksionspraksis
14. Evaluering

1. Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan det grundlæggende børnesyn kommer til udtryk hos os.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan understøtter vi organisatorisk, at børnene i vores dagtilbud oplever nærhed, omsorg og anerkendende relationer?
- Hvordan understøtter vi at alle børn oplever social samhørighed?
- Hvordan arbejder vi for at vores børnesyn altid er afsæt for vores praksis?
- ...

Skriv her...

2. Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Beskrivelse af hvordan vi sikrer børnenes ret til medbestemmelse og understøtter deres tiltagende mestring af eget liv.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad forstår vi ved børnenes eget perspektiv og deres ret til medbestemmelse?
- Hvordan arbejder vi konkret med at få børnenes stemme frem?
- Hvordan får vi konkret anvendt børnenes perspektiver i vores pædagogiske læringsmiljøer?

...

Skriv her...

3. Leg og børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

Beskrivelse af den pædagogiske praksis som understøtter udvikling af både børnefællesskaber og det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig. Beskrivelsen skal både omhandle børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan kan vi arbejde med, at dagtilbuddets børnefællesskaber understøtter alle børns udvikling af gåpåmod og integritet, giver plads til legen og til i legen at afprøve forskellige roller og positioner?
- Hvad er vores opgave og ansvar, når vi etablerer børnefællesskaber, hvor børn kan lege og udvikle sig selv i samspil med andre?
- Hvordan sikrer vi, at alle børn på tværs af køn, kultur, og alder har lige muligheder, er en del af fællesskabet og at de oplever, de har medbestemmelse?
- ...

Skriv her...

4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i skabelonen.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helhedssyn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Beskrivelse af det pædagogiske læringsmiljø og den intenderede pædagogik, som skal være til stede hele dagen og i alle rutiner og aktiviteter, både de planlagte vokseninitierede aktiviteter og børnenes spontane leg og aktiviteter. Beskrivelsen skal både rumme miljøet i børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle, der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad kendetegner et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er fokus på udvikling af børnenes kompetencer gennem hele dagen?
- Hvordan udvikler vi de daglige rutiner, så de bliver en del af det samlede pædagogiske læringsmiljø og understøtter læreplanstemaerne?
- Hvordan tager vi skridtet videre fra intenderet pædagogik til konkret udførelse i praksis?
- ...

Skriv her...

5. Læring og læreplanstemaer

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og socialministeriets beskrivelser af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indholdsbeskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: **"Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold"**, der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud.

Læreplanstemaerne er:

1. Alsidig personlig udvikling.
2. Social udvikling.
3. Kommunikation og sprog.
4. Krop, sanser og bevægelse.
5. Natur, udeliv og science.
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

Beskrivelse af, hvordan der i dagtilbuddet og afdelingerne arbejdes med alle læreplanstemaerne i en sammenhæng, for at understøtte et helhedsorienteret perspektiv på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan organiserer vi arbejdet med læreplanstemaerne, så de fremstår i en sammenhæng?
- Hvordan sikrer vi, at samtlige læreplanstemaer er tilstede i vores læringsmiljøer så de naturligt indgår i såvel børneinitierede som voksenorganiserede sammenhænge
- Hvordan finder vi viden om og inspiration til læreplanstemaerne, og hvordan følger vi børnenes udbytte af vores arbejde med læreplanstemaerne?
- ...

Skriv her...

6. Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

Beskrivelse af, hvordan de fysiske rammer, inde som ude, understøtter målene for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring, som er fastsat inden for hvert af de seks læreplanstemaer (se målene her). Her beskrives både de generelle betragtninger vedrørende de pædagogiske læringsmiljøer for hele dagtilbuddet og de forskellige afdelingers særlige rammer, muligheder og evt. udfordringer.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan skaber vi rammer og indretning, der understøtter mulighederne for forskellige voksen- og børneinitierede aktiviteter, leg, fordybelse, fysisk udfoldelse mv.?
- Appellerer vores fysiske rammer i alle afdelinger til børnenes nysgerrighed og lyst til at udforske såvel inde som ude?
- Har vi regler, en organisering eller en kultur, der begrænser mulighederne for at bruge de fysiske rammer optimalt?
- ...

Skriv her...

7. Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

Beskrivelse af, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, og hvordan der udvikles rummelige fællesskaber, som alle børn oplever at være en betydningsfuld del af.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan sikrer vi at børn i udsatte positioner i vores dagtilbud har de pædagogiske, strukturelle og fysiske rammer, de har behov for?
- Hvordan arbejder vi konkret med børnefællesskaber i vores dagtilbud, så børn i udsatte positioner indgår som betydningsfulde?
- Hvordan tager den voksne ansvar for kvaliteten i interaktionen og relationen med det enkelte barn?
- ...

Skriv her...

8. Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Beskrivelse af, hvordan forældresamarbejdet faciliteres og rammesættes, både formelt og i hverdagen, så der samarbejdes om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem, baseret på den enkelte families behov. Beskrivelse af hvordan alle forældre inddrages og involveres aktivt som ressourcer for deres børns trivsel, læring og udvikling.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan samarbejder vi med forældrene om overgange?
- Hvilke muligheder for vejledning og sparring giver vi forældre i relation til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan samarbejder vi med forældre om det enkelte barn og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber?
- ...

Skriv her...

9. Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje, om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskoling eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Beskrivelse af, hvordan dagtilbuddet, herunder bestyrelsen og forældre, inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn, og herved giver børnene kendskab til det samfund, de lever i og de muligheder, det giver.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke ressourcer og mulige kontakter er til stede i vores lokalsamfund, og har vi kontakt hertil?
- Hvordan kan disse bruges og inddrages i at skabe eller understøtte pædagogiske læringsmiljøer?
- Hvordan kan dagtilbuddet i samarbejde med bestyrelsen åbne sine fysiske faciliteter til lokalområdets behov, for herved at understøtte børns trivsel, læring, udvikling eller dannelse?
- ...

Skriv her...

10. Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om at der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Beskrivelse af sammenhængen mellem skole og dagtilbud, og af hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnenes dannelsesparathed og skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan arbejder vi med læreplanstemaerne, så vi understøtter børnenes lyst til at lære og til at indgå i nye og kommende fællesskaber?

- Hvordan tager vi ansvar for en god overgang, fx ved at understøtte deres mod på nye udfordringer, deres evne til fordybelse, vedholdenhed og til at tage initiativ til at indgå i nye relationer?
- Hvordan tilrettelægger vi et gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud og SFO/skole og forældre for meningsfulde overgange fra dagtilbud til skole og fritidstilbud?
- ...

Skriv her...

11. Ledelse

Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige, pædagogiske refleksioner hos personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber. Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed over for lokalsamfundet. Den pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

Beskrivelse af hvad ledelsens opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddets ledelse samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan sikrer og understøtter ledelsen, at den pædagogiske praksis ledes gennem den styrkede pædagogiske læreplan?
- Hvordan sikrer ledelsen en løbende udvikling af personalets og viden og kompetencer?
- Hvordan understøtter organiseringen af dagligdagen, at der er mulighed for faglig refleksion over egen og fælles praksis?
- ...

Skriv her...

12. Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.

Beskrivelse af hvad det pædagogiske personales opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddet generelt samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan organiserer det pædagogiske personale arbejdet, så vores fokus er på børnenes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?
- Hvordan støtter det pædagogiske personale hinanden i at være gode rollemodeller, der bekræfter og inspirerer børnenes kreativitet, nysgerrighed og eksperimenterende leg?
- Hvad kræver det af den enkelte, når der skal være en intenderet pædagogisk tilgang til børnene over hele arbejdsdagen i såvel børne- som vokseninitierede aktiviteter?
- ...

Skriv her...

13. Dokumentation og refleksionspraksis

Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig refleksivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan f.eks. ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, og systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Dokumentationen kan både være kvantitative og kvalitative data. Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være personalets beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis. Dokumentation af børnenes udbytte kan eksempelvis være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Dokumentation er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomi, vurderingsredskaber til fx sprog og robusthed mv. Der skal være balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får på den anden side.

Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis vil tage afsæt i de bærende principper for Stærkere Læringsfællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan der skabes en feedbackkultur, hvor der løbende dokumenteres og reflekteres over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, så der sker en videreudvikling og kvalificering af egen og fælles praksis.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan skaber vi en feedbackkultur, så refleksion over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af hverdagen?
- Hvilke data er meningsfulde for os at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?
- Hvordan involverer vi børnene i den løbende refleksion og dokumentation?
- ...

Skriv her...

14. Evaluering

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfællesskab blandt ledere og pædagogisk personale.

Beskrivelse af, hvordan vi vil evaluere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, med henblik på udvikling og kvalificering af dagtilbuddets praksis.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke oplysninger og dokumentation har vi brug for, for at kunne vurdere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes udbytte?
- Hvordan organiserer vi indsamling af netop den relevante dokumentation, der kan øge de voksnes viden om, hvad der virker for børnene?
- Hvordan kan vi skabe en stærk evalueringskultur med videndeling på tværs af afdelingerne, der medfører bedre læringsmiljøer for børnene?
- ...

Skriv her...

Bilagsforside

Dokument Titel:	Beslutningsmemo Opgaver til Børn og Unge i budgetforlig 2018 - RMM 181003
Dagsordens titel	Orientering om status og proces på opgaver til Børn og Unge fra budgetforlig 2018 - 2021 (HP)
Dagsordenspunkt nr	3

Beslutningsmemo

25. september 2018
Side 1 af 1

Emne **Orientering om status og proces på opgaver til
Børn og Unge fra budgetforlig 2018-2021**

Til Rådmandsmødet

BØRN OG UNGE
Økonomi og Administration
Aarhus Kommune

1. Hvorfor fremsendes forslaget?

Rådmanden bad på rådmandsmødet den 26/4-2018 om at få en orientering efteråret 2018 om status på opgaver til Børn og Unge fra budgetforlig 2018 – 2021. Chefgruppens drøftelser fra mødet den 20-09-2018 er indarbejdet i materialet.

2. Indstilling – hvad skal der tages stilling til?

Bilag 1 giver en orientering om status på Børn og Unges opgaver fra budgetforliget 2018.

Processen omkring implementeringen af opgaverne styres af chefgruppen i Børn og Unge, som har sat ansvarlige kontorchefer og afdelinger på de enkelte punkter. Chefgruppen drøfter to gange årligt den overordnede status på opgaverne samtidig med, at der løbende tages stilling til indstillinger eller lignende vedrørende initiativer fra budgetforliget.

I forhold til status på ”Pædagogisk ledet legeplads” (punkt 9, bilag 1) har sagen været sat i bero i forbindelse med afklaring af evt. besparelser på FU-området. Det skal beslutes om midlerne (6 mio. kr) bruges på:

- (1) de nuværende legepladser eller
- (2) det besluttede projekt, anlæg af en ny legeplads, sættes i gang.

3. Hvilke ændringer indebærer forslaget?

Beslutningen skal behandles i Byrådet enten i form af en anlægsbevilling (hvis det besluttede projekt sættes i gang, jf. 2) eller i form af en ændring af beslutningen i budgetforliget (hvis der beslutes en anden brug af budgettet, jf. 1).

4. Videre proces og kommunikation

Bilaget er væsentligt for behandlingen af punktet

Jf. Chefmødet den 20/9-2018 undersøger Budget og Regnskab tidligere års budgetforlig mhp., om der er emner, som skal bringes op i chefgruppen.

Budget og Regnskab
Grøndalsvej 2
8260 Viby J

Direkte telefon: 24 27 64 60

Direkte e-mail:
gsj@aarhus.dk

Sag: 17/045712-9
Sagsbehandler:
Gitte Skuldbøl Jørgensen

Bilag 2/2

Dokument Titel: **Status på opgaver til Børn og Unge i budget 2018 - september 2018**

Dagsordens titel: **Orientering om status og proces på opgaver til Børn og Unge fra budgetforlig 2018 - 2021 (HP)**

Dagsordenspunkt nr **3**

Budget 2018 Børn og Unge opfølgning				Beløb i 1.000 kr. 2018 prisniveau								
Nr.	Drift/ anlæg	Hovedteksten	Bemærkning (budgetforligstekst)	Status marts 2018	Status september 2018	2018	2019	2020	2021	2022	Ansvarlig chef	Ansvarlig afdeling
		Budgetforlig										
1	Drift	Udvidelse af ABA	Kapaciteten i ABA udvides med et investeringsprojekt til børn og unge med autisme spektrum forstyrrelser, med op til 5 pladser senest fra skoleåret 2018/19. Der er afsat en reserve på 1,2 mio. kr. Derudover overføres ½ mio. kr. fra MSB til MBU.	Indsatsen er en udvidelse af det eksisterende ABA-projekt. Der igangsættes visitation til de yderligere 5 pladser i løbet af vinteren 17/18, og dermed forventes udvidelsen senest at være iværksat til sommeren 2018. Afdækning er pt. i gang.	Udvidelsen er iværksat med virkning fra august 2018.	500	500	500			OKJ	PPRS/MSB
2	Drift	Læseinitiativer	Børn og Unge og Kultur og Borgerservice skal udarbejde en strategi til at fremme læseevne og -lyst. de afsatte midler skal bruges til forskellige aktiviteter, herunder forældrevejledninger, kulturelle aktiviteter samt andre forløb, hvor sprog og læsning er i fokus i de to magistratsafdelinger.	Strategien for sprog og literacy blev godkendt af rådmændene for MBU og MKB i december. Der er udarbejdet et udkast til handleplan. Som beskriver en række indsatser på sprog og læseområdet, hvoraf nogle finansieres af de 2.0 mio (inkl. de 0,25 mio.kr. som er direkte udmøntet til MKB). Udkastet er drøftet af de to rådmænd og forventes endelig godkendt af rådmændene i april.	Den endelig rådmansgodkendelse af handleplanen blevet udskudt en smule grundet processer i MKB og forventes nu gennemført i oktober. Udmøntning af budgettet i MBU (1,75 mio. kr.) vil i tæt kobling til de to eksisterende sprogindsatser <i>READ</i> og <i>Børns tidlige sprog</i> . - I forhold til <i>READ</i> arbejdes med en videreførelse og implementering af indsatsen som et bydækkende tilbud i dagtilbud og skole. Herudover igangsættes forskellige nye tiltag til udvikling af <i>READ</i> til for eksempel nye målgrupper i både skole og dagtilbud. - I tilknytning til kompetenceudviklings-forløbet <i>Børns tidlige sprog</i> tilrettelægges en række opfølgings- og fastholdelsesforløb til fortsat udvikling og styrkelse af de sproglige læringsmiljøer i dagtilbud. Fra 2020 vil en del af budgettet ligeledes blive anvendt til at udbyde yderligere forløb i <i>Børns tidlige sprog</i> .	1,750	1,750	1,750	1,750	1,750	OKJ	Læring&Udvikling
3	Drift	Mulighed for offentlig transport for børn i dagtilbud, skoler og FU	Midlerne skal give dagtilbud, skoler og fritidstilbud bedre rammer for at kunne befordre sig rundt i Aarhus. Frem mod budget 2019 skal der findes en fordeling af midlerne mellem de tre typer af tilbud, hvorefter midlerne udmeldes sammen med de decentrale budgetter.	Der fremsendes et beslutningsmemo til chefgruppen med forslag til fordeling af midlerne mellem skoler, dagtilbud og FU-området. Midlerne uddeles som en del af budgettildelingen 2019 og frem.	Indstilling fremsendt til Chefgruppe-mødet den 20/9-2018		4,000	4,000	4,000	4,000	HP	Budget&Regnskab
4	Anlæg	Mulighed for offentlig transport for børn i dagtilbud, skoler og FU	Udskiftning af rejsekortterminaler, så gruppe check-in muliggøres	De foreløbige forventninger fra MTM er, at de nødvendige rejsekortterminaler for at det er muligt at rejse i grupper med rejsekort kan være installeret i busserne april 2019.	Forventningen fra MTM er, at installationen senest er iværksat ultimo maj 2019	2,000					MTM	Budget&Regnskab

5	Anlæg	Ny skole i Nye-området	Arbejdet med at opføre skolen igangsættes nu, så den kan være færdig til 2022. I et nyt boligområde er der ligeledes behov for idrætsfaciliteter. Forligspartierne anmoder derfor om, at der indgår en vurdering af muligheden for, at skolen i Nyes idrætsfaciliteter bliver fuldt udbyggede halfaciliteter og boldbaner. Børn og unge skal sammen med Borgmesterens Afdeling og andre berørte afdelinger fremsende en indstilling, der igangsætter arbejdet, herunder giver det bevillingsmæssige grundlag for igangsættelsen. Forligspartierne er endvidere enige om, at Børn og Unge til Afdelingernes Budget næste år fremsender en vurdering af driftsudgifter til skole-, fritids- og idrætsfaciliteter, der ligger udover, hvad der dækkes af budgetmodeller.	Indstilling om projekteringsbevilling blev vedtaget af byrådet d. 13. december 2017. Der er nedsat en projektstyregruppe, som har gennemført en visionsproces med inddragelse af eksterne interessenter. Materialet indgår i udformningen af det pædagogiske rumprogram, der ventes færdig medio august. Det forventes, at der omkring januar 2019, er valgt en bygherrerådgiver til projektet. Herefter starter en ny inddragelsesproces om udarbejdelsen af projektets byggeprogram frem mod udbuddet til totalentreprise.	Planlægning har forankret opgaven med at opføre skolen hos en projektleder, så den kan være færdig til 2023. Der er nedsat en projektstyregruppe, som har gennemført en visionsproces med inddragelse af eksterne interessenter. Materialet indgår i udformningen af det pædagogiske rumprogram, der ventes færdig medio august. Det forventes, at der omkring januar 2019, er valgt en bygherrerådgiver til projektet. Herefter starter en ny inddragelsesproces om udarbejdelsen af projektets byggeprogram frem mod udbuddet til totalentreprise. Planlægning skriver på en indstilling om at afsætte anlægsbevilling til projektering. Planlægning og Budget og Regnskab drøfter til foråret 2019 en vurdering af driftsudgifter til skole-, fritids- og idrætsfaciliteter, der ligger udover, hvad der dækkes af budgetmodeller, så det kan indarbejdes i Afdelingernes Budget næste år. På Chefmødet den 20-09-2018 blev det aftalt, at der skal udarbejdes en procesplan, hvor det bl.a. fremgår, hvornår rådmand og udvalg involveres i processen. Byggeudvalgets sammensætning skal overvejes efterfølgende.						SAA	Ole Ibsen / Plan / Budget&Regnskab
6	Anlæg	Andre nye skoler som følge af byvækst	Frem mod Budget 2019 anmodes Børn og Unge om i samarbejde med Borgmesterens Afdeling at vurdere behovet for nybyggeri af yderligere skoler på baggrund af de langsigtede prognoser for befolkningsudviklingen og på denne baggrund udarbejde de nødvendige beslutningsoplæg.	Der er nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af Børn og Unge, Borgmesterens Afdeling og Kultur og Borgerservice, som kommer med oplæg til en plan for udarbejdelse af beslutningsgrundlag for byrådsbeslutning om at bygge nye skoler. Arbejdsgruppen forventes at	Arbejdsgruppen har afleveret sin vurdering af behov for at bygge nye skoler. Børn og Unge-udvalget har i juni behandlet et udkast til vurderingen i juni. Den endelige vurdering er fremsendt til byrådet som en del af budgetmaterialet. Det skal dog bemærkes, at vurderingen er baseret på forslaget om ny skolestruktur, og derfor undervurderer det udbygningsbehov der er uden ændringer i skolestrukturen. En ny revurdering vil forventeligt nøge på behov for fem					HP	Plan	
7	Anlæg	Faglokaler	Der afsættes 20 mio. kr. til nye faglokaler i hvert af årene 2020 og 2021 svarende til ca. 7 nye faglokaler i alt.	Chefgruppen har godkendt forslag til fordeling af de 20 mio. kr. til nye faglokaler. Idet Borgmesterens Afdeling har foreslået at en del af midlerne til faglokaler anvendes til at bygge nye toiletter og garderober på Lisbjerg Skole afventer forslaget byrådets beslutning om finansiering af færdiggørelse af Lisbjerg Skole som	Chefgruppen har godkendt forslag til fordeling af de 20 mio. kr. til nye faglokaler. Forslaget indarbejdes i kommende indstillinger til byrådet om anlægsbevillinger på skoleområdet. Opgaven vurderes dermed at være i drift.			10,000	10,000	HP	Plan	
8	Anlæg	Skoleveje	Forligspartierne er enige om at afsætte yderligere 20 mio. kr. ud over de 22,3 mio. kr., som allerede er afsat til opfølgning på de konkrete projekter i skolevejsanalysen 2016/2017.	Midlerne udmøntes først i 2020, men der er rettet henvendelse til MTM mhp planlægge proces for udmøntning.	Ifm. budget 2018 blev der afsat midler til gennemførelse af samtlige 138 skolevejsprojekter i årene 2018-2021. Pr. sept. 2018 er 60 er udført og 10 forventes i uge 42. Af de 34 projekter på skolernes egne matrikler er 9 under udførelse, resten udføres i 2019.			10,000	10,000	MTM	Læring&Udvikling	

9	Anlæg	Pædagogisk ledet legeplads	Der etableres en ny pædagogisk ledet legeplads	Der er udarbejdet et kort over de nuværende legepladser i Børn og Unge og de offentlige i MTM. Der udarbejdes en oversigt over placeringsmuligheder efter forskellige kriterier. Dette tilgår Rådmand og udvalg.	Der er udarbejdet et kort over de nuværende legepladser i Børn og Unge og de offentlige i MTM. Der udarbejdes en oversigt over placeringsmuligheder efter forskellige kriterier. Sagen har været sat i bero i forbindelse med afklaring af evt. besparelser på FU området. Sagen har været sat i bero i forbindelse med afklaring af evt. besparelser på FU-området. På chefmødet den 20-09-2018 blev det aftalt at sætte emnet på dagsorden til et rådmandsmøde med to modeller: (1) Midlerne foreslås brugt på de nuværende legepladser eller (2) det besluttede projekt, anlæg af en ny legeplads, sættes igang.			3,000	3,000		HP	Plan / FU
10	Drift	Pædagogisk ledet legeplads	Drift af den nye pædagogisk ledet legeplads	Do.	Sagen har været sat i bero i forbindelse med afklaring af evt. besparelser på FU området.	800	800	800	800	800	HP	Plan/Budget & Regnskab / FU
11	Anlæg	Strategi for jordkøb	Byudviklingen og befolkningstilvæksten viser sig også ved at børnefamilier bliver boende længere i de centrale dele af byen. På den baggrund skal der udarbejdes en strategi for jordkøb til udbygning af kommunale servicetilbud. Derudover skal der løbende peges på konkrete arealer i de områder, hvor der aktuelt mangler byggegrunde til dagtilbud.	Opstart af opgavn er drøftet med borgmesterens afdeling, der vil indkalde en arbejdsgruppe	Som en del af vurderingen af behov for yderligere skolebyggeri har Borgmesterens Afdeling fremsendt forslag til plan for beslutningsproces, hvor det foreslås at arealreservationsgruppen får en udvidet rolle med at reservere arealer til alle typer af kommunale byggerier. Forslaget er fremsendt til byrådet som en del af budgetmaterialet. På chefmødet den 20/9-2018 blev det aftalt at tage et tidligere udarbejdet notat på chefmødet.						HP	Plan
12	Anlæg	Ildrætsfaciliteter	Der afsættes 3 mio. kr. årligt fra 2020 til udbygning af skolehaller og idrætsfaciliteter. De 3 mio. kr. fordeles med halvdelen til Børn og Unge og halvdelen til Kultur og Borgerservice.	Planlægning og Sport og Fritid drøfter en koordineret disponering af idrætsmidlerne i sammenhæng med udarbejdelse af plan for beslutningsgrundlag for at bygge nye skoler i sammenhæng med idrætsfaciliteter.	Planlægning og Sport og Fritid drøfter en koordineret disponering af idrætsmidlerne i sammenhæng med udarbejdelse af plan for beslutningsgrundlag for at bygge nye skoler i sammenhæng med idrætsfaciliteter. Rådmanden har indtil videre disponeret 1 mio. kr. til imultihalbyggeri ved Næsthøjskolen.			1,500	1,500	1,500	HP	Plan
13	Drift	Bedre overgange fra ung til voksen på handicapområdet (1/2)	Der nedsættes et udvalg, som skal analysere og komme med forslag til, hvordan overgangene kan styrkes. Ser ud til alene at vedrøre voksenhandicapområdet. Skal det undersøges, om Børn og Unge har aktier i arbejdet og om der evt. er sammenhæng til det igangsatte arbejde i budgetforlig 2017 med fokus på smidige overgange på handicapområdet?	I Budget 2017 blev et lignende initiativ besluttet, hvor MBU af flere omgange har været i dialog med MSB om inddragelse, men der er endnu ikke sket inddragelse. MBU fortsætter med kontakt til MSB, som er tovholdere på indsatsen og forventer, at de 2 initiativer tænkes sammen.	MSB har endnu ikke inddraget MBU i initiativet. Vi rykker igen.						MSB	PPRS

14	Drift	Bedre overgange fra ung til voksen på handicapområdet (2/2)			MSB har endnu ikke inddraget MBU i initiativet. Vi rykker igen.								
15	Drift	Ændring af barselsudligningsordningen	Barselsudligningsordningen ændres, således at magistratsafdelingernes kompensation for deres bidrag til barselspuljen aftrappes. Ændringen af barselsudligningsordningen betyder en rammereduktion, som skal findes inden for Børn og Unge samlede økonomi. Når ændringen er fuld indfaset i 2022 vil det betyde en reduktion på 57,8 mio. kr. pr. år i Børn og Unge svarende til 1,3 procent af lønsummen. For den konkrete udmøntning i Børn og Unge henvises til chefgruppens behandling af punktet "Implementering af budget 2018"		Besparselsen fordeles på hovedområder med samme fordelingsnøgle som er anvendt til fordeling mellem magistratsafdelingerne i budgetforliget og udmøntes i budgetterne for 2019 for såvel centrale som decentrale enheder. Budget & Regnskab præsenterer et forslag til udmøntning for chefgruppen i oktober.	-11,800	-23,500	-35,300	-47,000	-57,800	HP	Chefgruppen / Budget&Regnskab	
16	Drift	Administrative besparelser	De administrative besparelser for 2017 og 2018 indfases. For den konkrete udmøntning fremover henvises til chefgruppens behandling af punktet "Implementering af budget 2018"		Besparselsen fordeles på hovedområder med samme fordelingsnøgle som er anvendt til fordeling mellem magistratsafdelingerne i budgetforliget og udmøntes i budgetterne for 2019 for såvel centrale som decentrale enheder. Budget & Regnskab præsenterer et forslag til udmøntning for chefgruppen i oktober.	-9,200	-9,200	-9,200	-9,200	-9,200	HP	Chefgruppen / Budget&Regnskab	

17	Drift	Reduktion af forbruget af eksterne konsulenter	Forligspartierne er enige om at reducere køb af konsulenttydelser med 10 procent i alle magistratsafdelinger, hvilket udgør 9,8 mio. kr. Børn og Unges andel af budgetreduktionen udgør 24 procent.		Besparselsen fordeles på hovedområder med samme fordelingsnøgle som er anvendt til fordeling mellem magistratsafdelingerne i budgetforliget og udmøntes i budgetterne for 2019 for såvel centrale som decentrale enheder. Budget & Regnskab præsenterer et forslag til udmøntning for chefgruppen i oktober.	-2,400	-2,400	-2,400	-2,400	-2,400	HP	Chefgruppen / Budget&Regnskab
18	Drift	Verdensbad	Børn og Unge skal medfinansiere driften via betaling for ydelser.		Afventer melding fra MKB, indtil da foretages ikke yderligere. Jf. mail fra HP 18/9-2018.						MKB	SAA (HP)
19	Drift	Ekstra besøg af sundhedsplejen	De afsatte midler udmøntes til Sundhed og Trivsel			2,200	2,200				OKJ	Sundhed&Trivsel
20	Drift	De mindste børn	Midlerne tilføres 0-2 årsområdet med hensigten at skabe et solidt fundament under de tidlige forebyggende indsatser på dagtilbudsområdet. Midlerne udmøntes til dagtilbuddene ved at de indregnes i beløb pr. barn.			6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	ØA-chef	Budget&Regnskab
21	Drift	Fællesskaber for Alle, dagtilbud	Projektet Fællesskaber For Alle skal styrke inklusionen på almenområdet i både dagtilbud og skoler. Midlerne er afsat til dagtilbudsområdet, så ordningen permanentgøres på samme måde som for skolerne. Midlerne placeres på en budgetpost i PPRS.		Indsatsen er indarbejdet i det samlede FFA tilbud, således at der også tilbydes inklusionsfremmende kompetenceudvikling på dagtilbudsområdet.	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	OKJ	PPRS
22	Drift	To-voksen-ordning i indskolingen	Midlerne er målrettet 1.-3. klasse midler til, at skolerne får bedre mulighed for at anvende to-voksenordninger i undervisningstiden. Det foreslås, at midlerne udmøntes til skolerne sammen med den eksisterende budgetpost til to-voksen-ordninger i 0.-3. kl.			3,500	3,500	3,500	3,500	3,500	ØA-chef	Budget&Regnskab / Læring&Udvikling

23	Drift	Morgenpasning for 4. klasse i SFO	Børn i 4. klasse skal tilbydes et fuldt forældrebetalt morgenpasningstilbud i SFO på samme vilkår som morgenpasning for de øvrige børn i SFO'en. Ordningen er forældrefinansieret. De afsatte midler skal dække udgifter til søskende- og fripladstilskud. Børn og Unge skal finde finansiering til de børn med handicap, der benytter tilbuddet. Fokus på rettidig kommunikation til alle interessenter			1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	ØA-chef	Fællessekretariatet som tovholder med inddragelse af Pladsanvisningen, PPRS, Budget&Regnskab, OC samt Plan
24	Anlæg	Modernisering og børne-/arbejds miljø	Med henblik på at skabe og fastholde et godt miljø for både børn, lærere og pædagoger i Aarhus Kommunes dagtilbud og folkeskoler afsætter forligspartierne 15 mio. kr. i hvert af årene 2020 og 2021 til modernisering og forbedring af børne- og arbejds miljø.		Midlerne indgår i Planlægnings løbende disponering af KB midler til fortsat sikring af gode fysiske rammer for personalets arbejds miljø og et godt børnemiljø. Opgaven er overgået til drift.			15,000	15,000		ØA-chef	Plan/HRK/Læring&Udvikling
25	Anlæg	Forhøjelse af enhedsbeløb til dagtilbudsbyggeri	For at Børn og Unge fortsat kan bygge tidssvarende dagtilbud inden for lovens krav, har forligspartierne aftalt, at enhedsbeløbet pr. dagtilbudsgruppe hæves med 10 procent fra 3,1 mio. kr. til 3,4 mio. kr.		Opgaven med at implementere det højere enhedsbeløb er udmøntet i Planlægnings praksis i forbindelse med fremsendelse af indstillinger til byrådet om anlægsbevillinger. Opgaven er overgået til drift.						ØA-chef	Plan
26	Drift	Normstormerne	Forligspartierne vil understøtte og værne om LGBT+-miljøet i Aarhus. Derfor afsættes 100.000 kr. årligt til Normstormerne. Børn og Unge fik midlerne i budgetforlig 2014 til Normstormerne, der blev udmøntet til Sundhed og Trivsel.			100	100	100	100	100	OKJ	Sundhed&Trivsel
27	Drift	Specialundervisning	De seneste år har der været stigende udgifter for skolerne til køb af specialklassepladser, og skolerne har på den baggrund færre penge til andre specialpædagogiske tiltag for de øvrige børn. Forligspartierne ønsker at sikre skolerne de fornødne ressourcer. Midlerne fordeles via udlægningsmodellen.		Midlerne er udmøntet i planlægningen af skoleår 2018/19, som en forhøjelse af skolerne specialklassebetalingsbudget.	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	OKJ	PPRS

28	Drift	Internationalisering	I forbindelse med det videre arbejde med implementering af en international strategi skal det vurderes, om der er basis for et etablere et internationalt spor på en af kommunens folkeskoler.	I Aarhus Kommune er der flere frie grundskoler, der tilbyder international grundskole for elever fra 0. – 10. klasse. Den største af skolerne, AAGE – Aarhus Academy For Global Education er støttet økonomisk både af Aarhus Kommune samt lokale fonde. Dermed er det indtil videre vurderet at behovet for engelsksproget undervisning er tilstrækkelig dækket. Der er således også alternativer blandt øvrige frie grundskoler, så udbuddet tilgodeser differentierede forældrebehov for skolegang. Mange forældre med international baggrund ønsker ofte at lade deres børn gå på den lokale folkeskole for derigennem at få et indblik i dansk kultur og skolekontekst. Derfor er der etableret en tæt kontakt til Erhverv Aarhus, hvor dialogen handler om hvordan Børn og Unge bedst muligt kan skabe de rette rammer for at internationale forældre kan navigere og finde sig til rette i det danske skolesystem med en god skolegang til følge for deres	I forbindelse med det videre arbejde med implementering af en kommunal international strategi skal det vurderes, om der er basis for et etablere et internationalt spor eller afdeling på en af kommunens folkeskoler. Således også tænkt differentieret i forhold til udstrækning (fx indskoling eller udskoling). Forudsætningen herfor er en ændring af gældende lovgivning. Den lokale skolebestyrelse skal kunne udvides/sammensættes med et relevant antal forældre og elevrepræsentanter ud fra skolestørrelsen. KL's bestyrelse har i uge 36 drøftet dette og fremsendt høringsvar til UVM ifm. påtænkt revidering af gældende lovgivning. MBU har udtalt sig i denne anledning.							OKJ	Læring&Udvikling
29	Drift	Ungdomskulturhus under Kultur og Borgerservice	Ungdomskulturhuset er et kulturelt fristed for unge fra 15-25 år. Børn og Unges medfinansiering af tilbuddet permanentgøres. Der skal findes finansiering hertil. Det er muligt at stille medarbejderressourcer til rådighed i stedet for at overføre budget	Beløbet disponeret til driften af UKH i 2018 i samarbejde med sytyregruppen af UKH		-350	-350	-350	-350	-350	SAA	FU	

Opgaver med lysegrå markering kræver ikke yderligere opfølgning.